

Sygn. akt: III AUa 1080/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski

Sędziowie: SSA Maria Padarewska - Hajn

SSA Dorota Rzeźniowiecka (spr.)

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2014 r. w Łodzi

sprawy **H. N.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o wysokość świadczenia,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 17 kwietnia 2013 r., sygn. akt: VIII U 3668/12,

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 1080/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 7 września 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych

II Oddział w Ł. odmówił H. N. prawa do przeliczenia emerytury argumentując, że w sprawie nie zaistniały nowe okoliczności w rozumieniu art. 114 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a co za tym idzie, brak jest podstaw do przeliczenia świadczenia.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła H. N., wnosząc o ponowne rozpoznanie sprawy i przeliczenie emerytury według kwoty bazowej z 2008 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

W toku rozprawy przed sądem I instancji pełnomocnik ubezpieczonej poparł odwołanie, precyzując je w ten sposób, że wniósł o przyjęcie kwoty bazowej z 1 marca 2008 r. w części socjalnej emerytury. Ponadto wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego z urzędu.

Pełnomocnik organu rentowego wniósł o odrzucenie odwołania z uwagi na powagę rzeczy osądzonej.

Zaskarżonym wyrokiem z 17 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy

w Ł., VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie H. N., oraz zasądził od Skarbu Państwa – Kasy Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz adwokata D. S. kwotę 73,80 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego wnioskodawczyni z urzędu.

Powyższe orzeczenie poprzedziły następujące ustalenia faktyczne:

H. N. urodziła się (...) Organ rentowy, decyzją z 5 kwietnia 1988 r. przyznał jej prawo renty z tytułu niezdolności do pracy od 1 marca 1988 r. Dnia 28 lutego 2003 r. ubezpieczona złożyła wniosek o emeryturę. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, decyzją z 10 marca 2003 r. przyznał jej prawo do emerytury od 10 marca 2003 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia organ emerytalny przyjął wynagrodzenie stanowiące podstawę wymiaru składek z 3 lat kalendarzowych tj. od 1 stycznia 1982 r. do 31 grudnia 1984 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 81,42 %, a kwota bazowa 666,96 zł. Postawa wymiaru wyniosła 543,04 zł. Wysokość miesięczna świadczenia została ustalona na kwotę 613,87 złotych brutto. Ustalając wysokość emerytury Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił 21 lat i 4 miesiące okresów składkowych.

Wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 22 października 2008 r. w sprawie IX U 1357/08, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, decyzją z 16 grudnia 2008 r. przeliczył od 1 stycznia 2007 r. tj. od daty określonej w ww. wyroku emeryturę H. N.. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia organ emerytalny przyjął wynagrodzenie stanowiące podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych od 1 stycznia 1977 r. do 31 grudnia 1986 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 77,36 %, kwota bazowa zaś 1862,62 zł. Podstawa wymiaru wyniosła 1440,92 zł, a wysokość miesięczna emerytury 974,76 złotych brutto. Ustalając wysokość emerytury organ rentowy uwzględnił 21 lat i 4 miesiące okresów składkowych. Po waloryzacji od 1 marca 2008r. miesięczna kwota emerytury wyniosła 974,76 zł. Decyzją z 28 kwietnia 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił H. N. prawa do przeliczenia emerytury w oparciu o 114 ust. 1 ustawy, podnosząc, że sprawie nie zaistniały żadne nowe okoliczności, a co za tym idzie brak jest podstaw od przeliczenia emerytury. Odwołanie ubezpieczonej od powyższej decyzji oddalił Sąd Okręgowy w Łodzi, wyrokiem z 16 marca 2011 r. w sprawie IX U 714/10. Ostatni stosunek pracy ubezpieczona rozwiązała 31 lipca 1987 r. Po tej dacie nie pozostawała w zatrudnieniu.

W świetle tak ustalonych okoliczności faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie H. N. nie zasługuje na uwzględnienie. Zdaniem Sądu I instancji nie ma podstaw do przeliczenia emerytury w oparciu o art. 114 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i do przyjmowania nowej kwoty bazowej z 1 marca 2008 r. Ubezpieczona nie przedłożyła żadnych nowych dowodów, nie ujawniając też żadnych okoliczności, które miałyby wpływ na wysokość emerytury. W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wyklucza ustalenie wysokości emerytury H. N. w oparciu o art. 53 ust. 4 ustawy. Ubezpieczona przyznała bowiem, że po dacie 10 marca 2003 r. nie świadczyła pracy. Zły stan zdrowia uniemożliwiający H. N. wykonywanie pracy zarobkowej pozostaje zaś bez wpływu na wysokość świadczenia emerytalnego. W związku z powyższym Sąd Okręgowy, uznając decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za prawidłową, oddalił odwołanie H. N. na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. W przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie § 2 ust. 1 i ust. 3 oraz § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokacie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z 28 września 2002 r.

Powyższe orzeczenie, w części oddalającej odwołanie (punkt 1 wyroku) zaskarżyła apelacją H. N. zarzucając mu bezzasadne przyjęcie, że skarżąca nie przedstawiła nowych okoliczności mających wpływ na wysokość świadczenia emerytalnego, w sytuacji, gdy skarżąca wskazywała, iż na emeryturę przeszła dopiero w 2008 r., a nie jak to przyjął sąd w 2003 r., co

w konsekwencji doprowadziło do naruszenia przepisów prawa materialnego tj. art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez jego niezastosowanie oraz art. 53 przywołanej ustawy poprzez jego niezastosowanie i nie przyjęcie prawidłowej kwoty bazowej wyliczenia emerytury. W uzasadnieniu zarzutu apelacji strona skarżąca wskazała, że mimo formalnego nabycia prawa do emerytury w roku 2003, ubezpieczona nadal do 2008 r. pobierała rentę z tytułu niezdolności do pracy, gdyż świadczenie to było dla niej korzystniejsze. Na emeryturę przeszła zaś dopiero 22 listopada 2008 r. Co za tym idzie, kwota bazowa

przyjęta do wyliczenia świadczenia emerytalnego powinna zostać przyjęta z 1 marca 2008 r. nie zaś z marca 2003 r. Mając na uwadze powyższe H. N. wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie odwołania, zwolnienie ubezpieczonej od kosztów postępowania oraz zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonej z urzędu.

W toku rozprawy apelacyjnej pełnomocnik H. N. poparł apelację, wnosząc przy tym o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonej z urzędu.

Pełnomocnik organu rentowego wniosł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i z tego powodu podlega oddaleniu.

W niniejszej sprawie w sporze pozostawała możliwość przeliczenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych emerytury H. N. przy zastosowaniu kwoty bazowej z 1 marca 2008 r. w wysokości 2 275 złotych. Sporną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych, działając na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmówił bowiem przeliczenia świadczenia podnosząc, że w sprawie nie zrealizowano ku temu przesłanek zawartych w przywołanym przepisie tj. nie przedłożono nowych dowodów, ani nie ujawniono okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które miałyby wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość. Organ rentowy podkreślił, że emerytura wyliczona z uwzględnieniem kwoty bazowej obowiązującej w marcu 2003 r., obliczona została zgodnie z obowiązującymi przepisami, a co za tym idzie brak jest podstaw do ponownego przeliczenia świadczenia.

Zgromadzony w sprawie materiał dowody nie pozostawia żadnych wątpliwości, co do prawidłowości aktualnych wyliczeń organu rentowego. Z akt postępowania wynika bowiem, że H. N., na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Ł. z 8 września 1987 r. od 1 sierpnia 1987 r. nabyła prawo do renty inwalidzkiej drugiej grupy. Decyzją z 10 marca 2003 r. organ rentowy przyznał H. N. prawo do emerytury wcześniejszej od 10 marca 2003 r. zawieszając jednocześnie jej wypłatę z powodu niższej wartości świadczenia. Decyzją z 2 kwietnia 2008 r. organ rentowy przeliczył emeryturę ubezpieczonej od 1 marca 2008 r. uwzględniając do obliczenia składnika emerytury wynoszącego 24 % kwoty bazowej, kwotę bazową obowiązującą 10 marca 2003 r. tj. w dniu nabycia przez H. N. prawa do emerytury tj. kwoty 1 862,62 złotych. Wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 22 października 2008 r. w sprawie IX U 1357/08, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, decyzją z 16 grudnia 2008 r. przeliczył emeryturę skarżącej przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia 77,36 % i kwoty bazowej do całości świadczenia obowiązującej w dacie przyznania emerytury tj. kwoty 1 862,62 złotych poczynając od 1 stycznia 2007 r., co po dokonanej waloryzacji od 1 marca 2008 r. dało kwotę 974,76 złotych.

W tym stanie rzeczy, żądanie ponownego przeliczenia emerytury, w tym przypadku przy zastosowaniu kwoty bazowej z roku 2008, nie znajduje podstaw w obowiązujących przepisach prawa, a co za tym idzie nie może skutkować oczekiwaną zmianą zaskarżonego wyroku. Zgodnie z art. 114 ust. 1 prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Funkcją ponownego ustalenia w trybie przywołanego przepisu jest stworzenie gwarancji wydania decyzji rentowych zgodnych z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną zainteresowanych. Dlatego każdy dopuszczalny środek dowodowy, stanowiący potwierdzenie okoliczności faktycznych istniejących przed wydaniem decyzji, mających wpływ na powstanie prawa, służy celowi omawianej instytucji. Zgodnie z powołanym przepisem ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji obok przedłożenia nowych dowodów, stanowi przesłankę ponownego ustalenia prawa do świadczeń emerytalno -rentowych lub ich wysokości (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 26 lipca 2013 r. w sprawie III UK 145/12, LEX nr 1408199). H. N. nie przedstawiła jednak żadnych nowych dowodów, nie wskazała żadnych nowych okoliczności, o których mowa w przywołanym przepisie. Powyższych przesłanek nie realizują bowiem twierdzenia ubezpieczonej sformułowane w treści odwołania od kwestionowanej decyzji ZUS, powielone nastąpienie w treści wywiedzionej apelacji. W świetle zgromadzonych w

sprawie dokumentów organu rentowego nie sposób bowiem podzielić zarzutów strony apelującej, co do faktycznej chwili nabycia przez nią uprawnień do emerytury. Ubezpieczona twierdzi, że prawo do emerytury nabyła dopiero w 2008 roku z chwilą osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Z akt sprawy jednoznacznie wynika natomiast, że nabyła prawo do emerytury w obniżonym wieku od 10 marca 2003 r. Z chwilą osiągnięcia zaś powszechnego wieku emerytalnego 10 marca 2008 r. nabyła prawo do emerytury powszechnej. Fakt pobierania w dalszym ciągu renty z tytułu niezdolności do pracy jako świadczenia korzystniejszego pozostaje bez wpływu na fakt nabycia uprawnień do emerytury. Nie budzi więc wątpliwości, że ubezpieczona była już osobą uprawnioną do emerytury od 10 marca 2003 r. Tzw. emerytura w związku z osiągnięciem wieku powszechnego nie stanowi zaś nowego świadczenia. Pozostaje wciąż jednym i tym samym świadczeniem – emeryturą, do której prawo ubezpieczona nabyła w 2003 r.

Stosownie do uchwały Sądu Najwyższego z 29 października 2002 r. w sprawie III UZP 7/02, a następnie do wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z 22 października 2008 r. w sprawie IX U 1357/08 Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeliczając emeryturę H. N. zastosował kwotę bazową obowiązującą w roku 2003 (zgodnie z datą złożenia wniosku). Zgodnie bowiem z przywołaną uchwałą Sądu Najwyższego przy ustalaniu na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wysokości emerytury osoby, która miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy i która żąda przyjęcia za podstawę wymiaru emerytury podstawy wymiaru renty (art. 21 ust. 1 pkt 1 tej ustawy), składnik emerytury wynoszący 24 % kwoty bazowej oblicza się na podstawie kwoty bazowej obowiązującej w dacie zgłoszenia wniosku o emeryturę – w tym przypadku z marca 2003 roku w wysokości 1 862,62 złotych.

W związku z nabyciem przez H. N. prawa do emerytury powszechnej Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawidłowo zastosował art. 21 ust. 1 pkt. 2 oraz art. 53 ust. 3 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyjmując do ustalenia wysokości emerytury kwotę bazową z marca 2003 r. Zgodnie, bowiem z art. 53 ust. 3 przywołanej ustawy w tym przypadku emeryturę oblicza się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, a następnie emeryturę podwyższa się w ramach waloryzacji przypadających do dnia nabycia uprawnień do emerytury. W przedmiotowym przypadku jest to kwota obowiązująca w marcu 2003 r. tj. 1 862,62 złotych. Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w treści uzasadnienia uchwały z 14 czerwca 2006 r. w sprawie

I UZP 3/06 (OSNP 2007 / 1 – 2 / 22, Prok. i Pr. - wkł. 2007 / 7 – 8 / 61, Biul. SN 2006 / 6 / 22, M.P.Pr. 2006/ 11/ 613) zgodnie z którym, przyjęcie poglądu, że emerytura powinna zostać obliczona przy zastosowaniu nowej kwoty bazowej pozbawiłoby znaczenia art. 53 ust. 3 ustawy, w sytuacji, kiedy przepis ten został wprowadzony właśnie w celu wyraźnego unormowania kwestii kwoty bazowej osób pobierających tzw. wcześniejszą emeryturę, przechodzących następnie na emeryturę w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego. W myśl art. 53 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przepisu ust. 3 nie stosuje się, jeżeli zainteresowany po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał jako podstawę wymiaru emerytury, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Ogólniejszą przesłanką wprowadzenia tego uregulowania jest wzgląd na udział ubezpieczonego w tworzeniu funduszu ubezpieczeniowego. Pogląd ten, który należy zaakceptować, został wyrażony przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 24 kwietnia 2006 r., P 9/05, w którym Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 53 ust. 3 i 4 jest zgodny z art. 2 i 32 Konstytucji . Poza sporem pozostaje fakt, że ostatni stosunek pracy ubezpieczona rozwiązała 31 lipca 1987 r. Z oświadczeń H. N. wynika bowiem, że po przyznaniu renty, potem emerytury, nie wykonywała ona żadnej pracy zarobkowej . Z tego powodu ubezpieczona nie przedłożyła żadnych dowodów jej świadczenia. Na marginesie przedmiotowych rozważań wskazać należy, co słusznie zaakcentował Sąd I instancji, że stan zdrowia ubezpieczonej, pozostający poza sporem, a uniemożliwiający ubezpieczonej podjęcie pracy, nie ma wpływu na wysokość emerytury w kwestionowanym przez apelantkę zakresie. Co więcej, niemożliwe jest skorzystanie z mechanizmu przeliczenia emerytury na podstawie art. 53 ust. 4 ww. ustawy w sytuacji pozostawania w ubezpieczeniu co najmniej 30 miesięcy, już po nabyciu prawa do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 19 listopada 2013 r. w sprawie III AUa 203/13 LEX nr 1400346).

Reasumując, ubezpieczona nie spełnia przesłanki co najmniej 30 miesięcy podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, o czym mowa w art. 53 ust. 4 ustawy, a więc nie spełnia przez to warunku pozwalającego przeliczyć jej emeryturę z uwzględnieniem nowej kwoty bazowej z 1 marca 2008 r. zgodnie z żądaniem apelacji. W tym stanie rzeczy zarzuty sformułowane w treści apelacji pozostają bezzasadne i nie mogą odnieść oczekiwanego przez ubezpieczoną skutku.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny, uznając rozstrzygnięcie Sądu I instancji za słuszne i odpowiadające prawu, działając na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację jako bezzasadną.